

Teleki Bálint – Sasvári Péter – Urbanovics Anna

Az európai uniós ügynökségesedés kutatásának akadémiai háttere

An Academic Background to the Research of Agencification in the EU

Összefoglalás

A legtöbb kutatási terület esetében rendkívül fontos annak akadémiai háttere. Az Európai Unió ügynökségei és az ügynökségesedési tendencia a kortárs európai uniós kormányzásnak jelentős, talán a legmeghatározóbb trendjévé vált. Ennek ellenére viszonylag kevés kutató foglalkozik ezzel a tudományterülettel. A kutatási területet jelentős részben egy egyetem- és intézményközi hálózat, a TARN fedi le. Jelen írásban megvizsgáljuk a területtel foglalkozó kutatók és intézmények tudományometriai sajátosságait.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: A12, A31, E02, E58, G28

Kulcsszavak: pénzügyi válság, akadémiai háttér, ügynökségesedés, EU-ügynökségek, Európai Bankunió, Európai Felügyeleti Hatóságok, európai uniós kormányzás, tudománymetria, TARN

DR. TELEKI BÁLINT, jogász, PhD-hallgató, NKE-ÁNTK Európai Köz- és Magánjogi Tanszék (Teleki.Balint@uni-nke.hu); DR. SASVÁRI PÉTER, habilitált egyetemi docens, NKE-ÁNTK Közszerkezési és Infotechnológiai Tanszék (Sasvari.Peter@uni-nke.hu); URBANOVICS ANNA, MA-hallgató, demonstrátor, NKE-ÁNTK Közszerkezési és Infotechnológiai Tanszék (anna.urbanovics@gmail.com).

Summary

In most research fields, the academic background is of great importance. Agencification, or the establishment of agencies by the European Union has become a significant, perhaps the most characteristic trend in contemporary European governance. In spite of this, relatively few researchers care to deal with this academic field, mostly covered by TARN, an inter-institutional network. This article examines the scientometric characteristics of the researchers and institutions active in this field.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: A12, A31, E02, E58, G28

Keywords: financial crisis, academic background, agencification, EU agencies, European Banking Union, European Supervisory Authorities, European governance, scientometrics, TARN

BEVEZETÉS

Jelen tanulmány célja megvizsgálni az Európai Unióban létező, „ügynökségesedés” néven ismert tendencia kutatásának akadémiai háttérét, különös tekintettel bizonyos szempontokra (lásd később). A vizsgálat metodológiai szempontból csak részben támaszkodik a klasszikus tudománymetria eszköztárára (nevezetesen a Hirsch-indexek, impakt faktorok stb. vizsgálatára – ahol ez egyáltalán lehetséges), és inkább a kutatók releváns életrajzi adatait részesíti előnyben. Emellett figyelmet fordítunk a témával foglalkozó egyes kutatók és intézmények közötti kapcsolatokra, ideértve – ahol van ilyen – a publikációs szokásokat, a tudományterületi együttműködéseket, ösztöndíjakat stb.

A tanulmány első részében rövid bevezetőt adunk magáról a kutatási területről, megvilágítva a főbb kérdéseket, egyúttal igazolva a terület fontosságát is. Egy ilyen, a kutatási területet érintő bevezetés nélkül jelen tanulmány célja értelmetlen volna. Ezt követően részletesen feltárjuk a kutatások akadémiai háttérét, a kutatások főbb kérdései és az előző bekezdésben említett tárgykörök mentén. A tanulmány végén következtetéseket igyekszünk levonni „a tudomány állása”, valamint a területnek a tudományos világban való elhelyezkedése vonatkozásában, emellett célunk néhány megalapozott várakozást is megfogalmazni a jövőt illetően.

A KUTATÁSI TERÜLET

A téma meglehetősen komplex, inter- és multidiszciplináris megközelítést igényel, valamint különböző folyamatok párhuzamos megfigyelését. Az alábbi fejezetben a főbb tárgyköröket ismertetjük rövid összefoglalók formájában.

Az „ügynökség” fogalma

Az ügynökségek története – nota bene: az „ügynökség” az e tanulmányban alább kifejtettek szerint értendő – a 20. század közepén, a pánamerikai kontinensen kezdődött.

Európai nézőpontból az USA alaposabb vizsgálata indokolt, mivel az évtizedek során ott számos ügynökség típusú közigazgatási szerv jött létre, amelyek ma is működnek. Az úgynevezett U. S. Code, a törvénykönyv, amely az USA „general and permanent” jogszabályait tartalmazza, a definíció mellett egy pozitív taxációban listát közöl az USA ügynökségeiről (pl. a Securities and Exchange Commission, SEC, vagy a Federal Reserve System, Fed Kormányzótanácsa stb.) (Kálmán, 2013:1).

Az „ügynökség” fogalmának számos definíciója létezik, mivel még az azonos jogrendszerhez tartozó kutatók sem feltétlenül tudnak maradéktalanul egyetértésre jutni. Az EU-specifikus ügynökségfogalom, amelyet konzisztens volta miatt jelen tanulmányban elfogadunk, a következő: „Ügynökség alatt értjük azokat az európai uniós jogi aktus által létrehozott, jogi személyiséggel és relatíve független szervezettel rendelkező közigazgatási szerveket, amelyek egy ágazat európai szintű szabályozásában és/vagy egy közösségi politika megvalósításában vesznek részt” (Kálmán, 2013:3).

A fenti definíció rávilágít az ügynökségek legellentmondásosabb tulajdonságaira, nevezetesen a relatív függetlenségre és a nem minisztériumi (non-departmental) jellegre. Természetükénél fogva az EU-ügynökségek szerződésidegen (non-treaty) szervek, amely azt jelenti, hogy létüknek nincs explicit jogalapja az EU elsődleges jogában. Az alapító szerződések csak implicit módon ismerik el létüket, kizárólag az Európai Unió működéséről szóló szerződés 263. cikke (1) és (5) bekezdésein keresztül, amelyek jogorvoslatot biztosítanak az ügynökségek döntéseivel szemben, amikor is az Európai Unió „szerveit és hivatalait” nevezik meg akként, mint amelyek az Európai Unió Bírósága (EUB) jogorvoslati kontrollja alatt állnak (Szegedi, 2012:349).

1. ábra: A vizsgált téma főbb kérdéskörei

Forrás: Saját szerkesztés

A közigazgatási jog európaizálódása

Ahhoz, hogy megértsük az ügynökségeknek az EU-ban betöltött pontos helyét és szerepét, röviden át kell tekintenünk az európai közigazgatás struktúráját. Danwitz különbséget tesz az EU szervei által végrehajtott, ún. az EU saját közigazgatási joga (Eigenverwaltungsrecht), a tagállamok saját hatóságai által végrehajtott közösségi közigazgatási jog (Gemeinschaftsverwaltungsrecht) és a kooperációban végrehajtott, együttműködésen alapuló közigazgatás (Kooperations- oder Verbundverwaltungsrecht) között (Danwitz, 2008:312–314). Tekintve, hogy az ügynökségek az EU saját közigazgatási joga alá tartoznak, ennek következtében az EU jogának alkalmazása a közvetlen végrehajtás irányába tolódik el, ami azt jelenti, hogy az EU szerveinek pozíciója erősödik a tagállami hatóságokkal szemben (Danwitz, 2008:319).

Az Európai Unió ügynökségesedése

Kronológiailag az EU-ügynökségek három generációját különböztetjük meg: 1) az 1975 előtt alapított első generációs ügynökségek; 2) a második generációs ügynökségek, amelyeket 1975 és a keretrendelet között alapítottak; és 3) a harmadik generációs ügynökségek, ideértve a keretrendelet [A Tanács 58/2003/EK rendelete (2002. december 19.) a közösségi programok igazgatásában bizonyos feladatokkal megbízott végrehajtó hivatalokra vonatkozó alapszabály megállapításáról] nyomán felállított végrehajtó ügynökségeket és a 2003 után létrehozott szabályozó ügynökségeket (Danwitz, 2008:319–320). Az előző bekezdésben foglaltak mentén beszélhetünk egy ún. „ügynökségesedési” tendenciáról az EU igazgatásában. Kvantitatív megközelítésben ez az ügynökségek elterjedését jelenti, ahogy Griller és Orator nevezik, ez a „mushrooming of agencies”, amelynek egyébként kvalitatív megközelítésű jelentéstartalma is van, nevezetesen az EU-ügynökségek hatásköreinek folyamatos bővülése (Griller–Orator, 2010:3).

A 2007–2008-as pénzügyi-gazdasági válság hatásai

Paradigmaváltás a gazdaságban és a közigazgatásban

A válság egy már-már globális paradigmaváltást idézett elő. A neoliberális gazdaságpolitika, és közigazgatási megfelelője, a New Public Management (NPM) elégtelennek bizonyult a piacok, különösen a pénzügyi piacok szabályozása és felügyelete, valamint a pénzügyi válság megelőzése tekintetében (Lőrincz, 2010:50–51). Az NPM-et, amely a versenyt állította középpontba, és a közigazgatás hatékonyságát a profitban mérte, felváltotta a neoweberi állam (Neo-Weberian State, NWS), amely a „weberi” és a „neo” elemek egy kombinációja, más szóval a weberi modell reorganizációja, amely az előző paradigmák eredményeit sem hagyja figyelmen kívül. Ez mindenekfelett jelenti az állam visszahelyezését a globalizáció okozta problémákra adott megoldások fő facilitátorának szerepébe, a képviselői demokrácia mint legitimációs elem újbóli meg-

erősítését, a közigazgatási jog szerepének megerősítését az állam és polgára közötti viszonyokban, és a közszolgáltatások visszahelyezését különleges státuszukba, sajátos kultúrájukkal és szerződési feltételeikkel együtt (Lynn, 2008:27). A „neo” elemek kategóriája magában foglalja pl. a közigazgatás külső orientációját (pl. az állampolgárok felé), a közszolgáltatások professzionalizálását, az erőforrás-menedzsment újratervezését, még hozzá az egyszerű protokollkövetés helyett a tényleges eredmények fókuszba állításával (Lynn, 2008:27).

Az Európai Felügyeleti Hatóságok

Három pénzügyi felügyeleti hatóság, név szerint az Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA), az Európai Értékpapírpiazi Hatóság (European Securities and Markets Authority, ESMA) és az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA) – együtt Európai Felügyeleti Hatóságok (EFH, illetve ESA) – harmadik generációs, döntéshozó, szabályozó ügynökségek. Ezen három ügynökséget az EU döntéshozói a 2007–2008-as válság kezelésére tett számos eredménytelen erőfeszítés után hozták létre, amikor is realizálták, hogy a pénzügyi piac három alszektorának szabályozásához és felügyeletéhez jelentősen erősebb szervezetekre van szükség. Egyrészt ez a döntés egy üdvözlendő felismerése annak, hogy az önszabályozó piac neoliberais koncepciója megbukott, másrészt viszont bizonyos túlzott hatáskörei ezen ügynökségeknek, úgy tűnik, jogi kockázatot jelentenek a piaci szereplők számára.

Az Európai Bankunió

A következő lépés a bankszektor felügyeletében – az EBA létrehozása után – az úgynevezett Európai Bankunió megalkotása volt. Megjegyzendő, hogy a három terület közül, ahol ESA-k működnek, a bankszektor volt az egyetlen, ahol az uniós jogalkotó szükségesnek ítélte ezen következő lépés megtételét. Ugyanis a másik két területen (értékpapírpia és biztosítások) működő ügynökség mindeddig hatékonyan be tudta tölteni piacfelügyeleti szerepét. Az EBA azonban a 2011-es, a spanyol bankrendszert érintő stressztesztjében nem jelzett előre semmilyen problémát azzal a spanyol bankrendszerrel kapcsolatban, amelyet nem sokkal később, 2012 nyarán 100 milliárd eurót meghaladó értékű mentőcsomaggal kellett az EU-nak megmentenie az összeomlástól. Feltételezhetően az EBA Felügyelőbizottsága, amely a tagállamok nemzeti delegáltjaiból áll, a „groupthink” jelenség hatása miatt nem lépett fel kellően erélyesen (a nemzeti delegáltak a saját országuk bankrendszerét féltették egy esetleges későbbi negatív döntéstől mint retorziótól). Ez indította el azt a folyamatot, amelynek végén az uniós jogalkotó úgy döntött, hogy egy szupranacionális intézményt, az Európai Központi Bankot állítja a bankfelügyelet középpontjába a Bankunión keresztül (Szegedi, 2018:106). A Bankunió négy eszközből áll: 1) az egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism, SSM); 2) az egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism, SRM); 3) a betétbiztosítási rendszer (Common Deposit Gua-

rantee Scheme, CDGS); és 4) az ún. egységes európai szabálykönyv (Single Rulebook), amely egy kiegészítő szabálygyűjtemény a szektor egésze számára.

A Meroni-doktrína és annak átalakulása

Az eredeti Meroni-doktrínát az Európai Unió Bírósága (EUB) az integráció egy igen korai szakaszában, egy, az 1956-ban meghozott Meroni-ítéletben fektette le (C-9/56, Meroni v. High Authority). A doktrína egy rendkívül világos kritériumrendszert állított fel a Bizottság (akkor még Főhatóság) hatásköreivel kapcsolatban. Ezek a következők voltak: 1) csak olyan hatáskörök delegálhatók, amelyekkel az átruházó maga is rendelkezik; 2) a delegált hatáskörök pontosan meghatározott végrehajtási feladatok, és nem igényelnek diszkrecionális döntést, valamint az átruházó továbbra is felügyelete alatt tartja azokat; 3) az átruházás explicit döntésben valósul meg; és 4) az átruházás nem zavarja meg az intézményi egyensúlyt az európai intézmények között. Évtizedeken át ezt a kritériumrendszert csak erősítették az EUB további vonatkozó ítéletei, így ez vált az alapvető dogmává a Bizottságnak az EU egyéb szerveire való hatáskör-átruházása tekintetében. A változás a 2007–2008-as gazdasági válság utáni ügynökségesedési tendenciával összefüggésben következett be.

Az EU Bírósága ESMA-ítéletének (C-270/12.) hatása

Az ügy konkrét tárgya (vagyis az anyagi jogi jogvita) nem különösebben fontos a Meroni-doktrína szempontjából, inkább az a hatás lényeges, amelyet az ítélet kiváltott. Repasi a következőképpen összegzi az ítélet hozta változásokat: „A frissített Meroni-doktrína szerint bármely hatáskör-átruházásnak (1) a felhatalmazó aktus által világosan definiálnak kell lennie, (2) a hatáskörök gyakorlása a delegáló hatóság hatékony – politikai – kontrollja alatt kell hogy álljon (politikai kontroll), és (3) jogorvoslat tárgya kell hogy legyen (jogi kontroll). Végül, mivel a »Meroni« célja az intézményi egyensúly megőrzése, (4) a végrehajtó szervekre nem telepíthető politikai felelősség” (Repasi, 2014:2–3, 7). Amint az látható, Repasi úgy hivatkozik erre a módosult kritériumrendszerre, mint „frissített Meroni-doktrínára” (updated Meroni-doctrine). Több más kifejezés is született a jelenség leírására, úgymint „a Meroni megolvasztása” (mellowing Meroni) Pelkmans és Simoncini tollából (Pelkmans–Simoncini, 2014:4–6), vagy a „módosult Meroni” (modified Meroni), amelyet Kálmán használ (Kálmán, 2014:17–18), illetőleg a Szegedi által alkotott „újraformázott Meroni-doktrína” (reshaped Meroni-doctrine), valamint a doktrína „túlsordulása” (spill-over effect) (Szegedi, 2014:303–304).

A TÉMA AKADÉMIAI HÁTTÉRÉNEK VIZSGÁLATA

Jelen fejezetben a kutatási terület akadémiai háttérével kapcsolatos három témát tárgyalunk, három alfejezetre bontva. Először a TARN-t és annak működését, valamint vezető kutatóit tárgyaljuk, utána a további külföldi vezető kutatókat, és végül, de nem utolsósorban a releváns magyar kutatókat.

A TARN, mint az EU-ügynökségesedés kutatásának központja

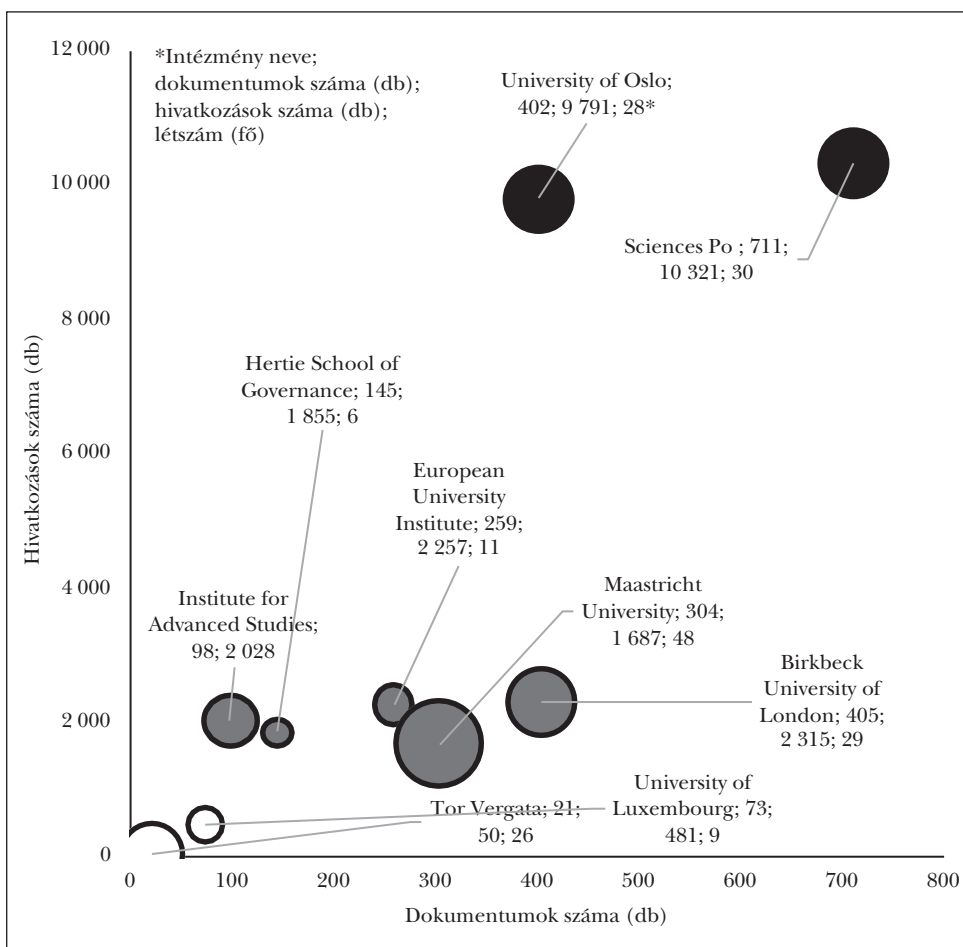
Küldetésnyilatkozatuk szerint a The Academic Research Network on Agencification of EU Executive Governance (TARN) célja, hogy hirdesse a multi- és interdiszciplináris kutatásokat az európai uniós kormányzás ügynökségesedésének tárgykörében, és előmozdítsa a párbeszédet a tudományos szféra és a gyakorlati szakemberek között. A TARN egy kutatási, információs és agendaformáló hálózat, amely az uniós ügynökségi működést vizsgálja transznacionális környezetben. Összekapcsolja az elismert, fiatal kutatókat és gyakorlati szakembereket számos tudományágból és szabályozási területről, és összegyűjti az EU-ügynökségek működését érintő kutatások, a joganyag, policy dokumentumok és egyéb információk képezte tudásanyagot. A TARN a következő két hézagot kívánja betölteni a jelenlegi ügynökségkutatásban: 1) az elmélyültebb, az EU-ügynökségekkel és ügynökség jellegű szervezetekkel kapcsolatban felmerülő kritikus aggályok multi- és interdiszciplináris kutatásának promotálása az egyes tudományágak izolált megközelítéseinek integrálása céljából; 2) az EU elméleti és gyakorlati demokratizálódásának erősítése érdekében a tudományos szféra és a gyakorlati szakemberek közötti párbeszéd előmozdítása (TARN, 2018).

A TARN-tagok publikációs teljesítménye

A kutatási terület meghatározása után a legjelentősebb képviselők feltérképezésében a TARN-projekt ad segítséget. Ez a nemzetközi kutatói hálózat ugyanis alternatívát kínál a témában kutatók meghatározásában. A projektben 8 partnerintézmény 14 kutatója vesz tevékenyen részt, ehhez a tudánymetria értékkelés során újabb neveket a név szerint kiemelt oktatók közvetlen tanszékei és kutatóintézetei kínálnak. Így jött létre egy 206 főből álló, kutatók nevét tartalmazó lista, mely a további elemzés alapját adja.

A tudánymetria értékkelést az intézményekkel érdemes kezdeni (2. ábra), ezt követően szűkíthetjük vizsgálatunk spektrumát a kutatói szintre. Láthatjuk, hogy a 8 részt vevő intézmény közül a legtöbb kutatót a Maastricht University tömöríti, amely a TARN vezető intézménye is. A publikációs teljesítményt tekintve viszont a Sciences Po francia egyetem tűnik ki mind a dokumentumok, mind a hivatkozások száma (711; 10321) alapján. Ezt követi a University of Oslo (402; 9791), valamint a Birkbeck University of London brit egyetem (405; 2315). Érdekes, hogy ilyen szempontból a Maastricht University az átlagos intézmények közé sorolható (304; 1687). Az intézmények jól láthatóan 3 csoportot rajzolnak ki, a kiválóak közé a Sciences Po és a University of Oslo tartoznak, mely egyetemnek nagyszámú dokumentumot jelentetnek meg, megjelent közleményeik pedig magas hivatkozási számot érnek el. Őket követik az átlagos intézmények csoportja, melyek között egyesek a magasabb dokumentumszámmal, mások inkább a hivatkozások számával jeleskednek. A harmadik csoport pedig a gyengébben publikáló intézmények köre, ahova szintén két intézmény tartozik, a University of Luxembourg (73; 481) és a Tor Vergata (21; 50). A Hertie School of Governance eredménye kiemelkedő az egy főre vetített átlagot tekintve, hiszen 6 kutatójával

2. ábra: A TARN-projektben érintett partnerintézmények tudományos teljesítménye a dokumentumok és hivatkozások száma alapján

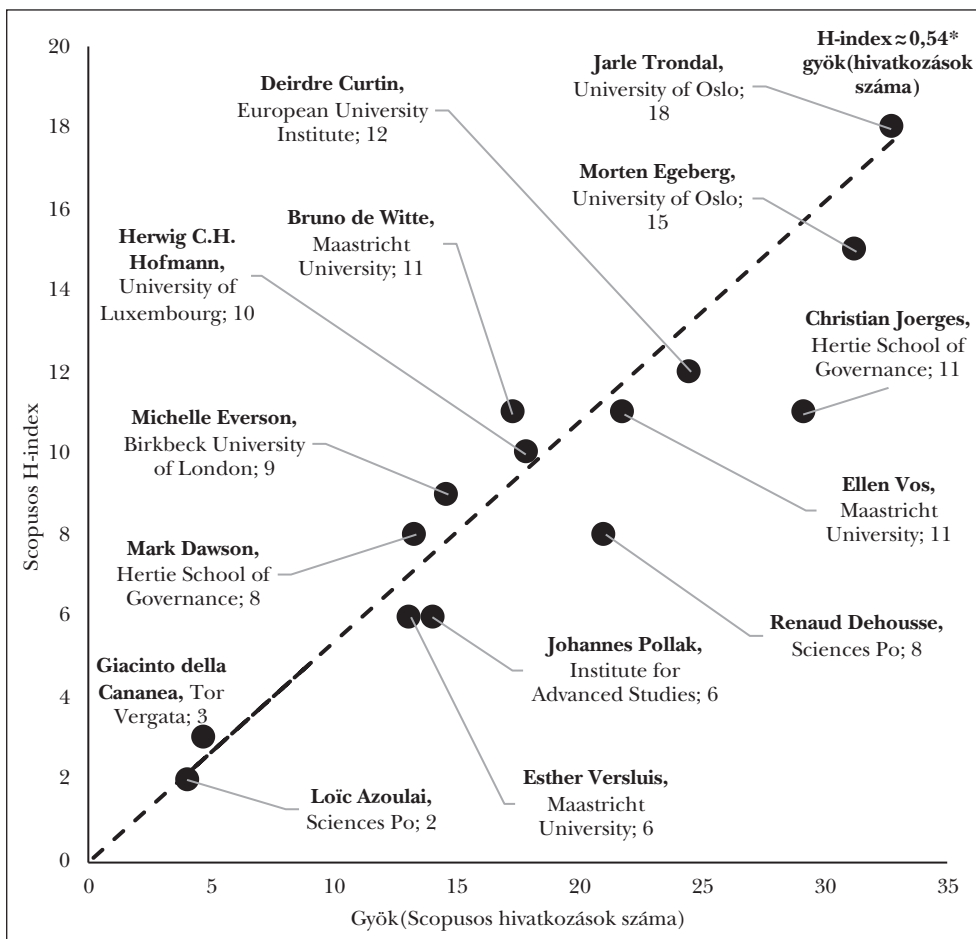
Forrás: Saját szerkesztés

sikerült az átlagos csoportba kerülnie 145 darab közleménnyel és a rájuk érkező 1855 darab hivatkozással.

Az intézmények vizsgálata után a TARN-projektbe bevont 14 kutató tevékenységének összevetésével folytatjuk az EU agencification témájának feltérképezését. A kutatók eredményességének bemutatása a H-index – hivatkozások gyöke koordináta-rendszerben (ahol a H-index az egyén azon cikkeinek a száma, melyekre legalább ugyanannyi hivatkozás érkezett a Scopus adatbázis szerint) történik. A H-index és a hivatkozások száma között kapcsolat van (Yong, 2014):

$$H - \text{index} \approx 0,54 * \sqrt{\text{hivatkozások száma}}$$

3. ábra: A TARN-projektben érintett partnerintézmények tudományos teljesítménye a hivatkozások száma és a H-index négyzetgyöke alapján

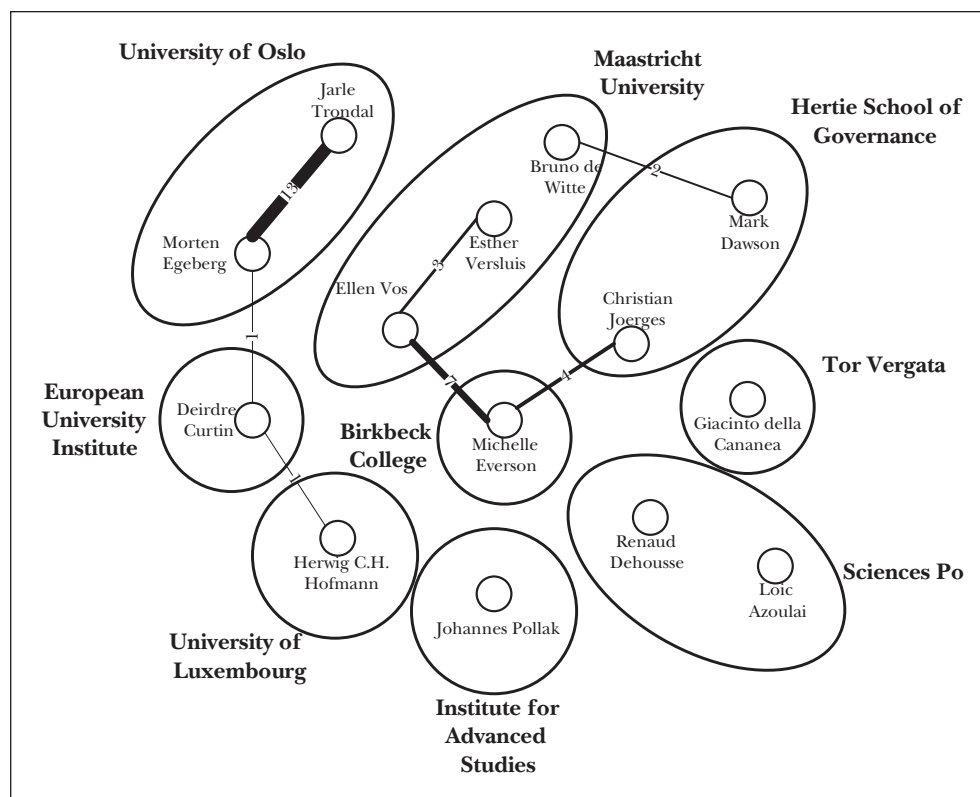
Forrás: Saját szerkesztés

Láthatjuk, hogy a legsikeresebb kutatók a University of Oslohoz köthetők (Jarle Trondal, 18; Morten Egeberg, 15). Őket követi Deirdre Curtin 12-es, valamint Christian Joerges, Ellen Vos és Bruno de Witte 11-es H-indexekkel. A 10 feletti H-indexszel rendelkező kutatókról elmondhatjuk, hogy a társadalomtudományi területen kiemelkedően magas H-indexekkel rendelkeznek, mert ezen a tudományterületen jelentősen alacsonyabb értékek jellemzők a műszaki és természettudományi területek képviselőihez képest. Az elemzett kutatók 4 csoportra oszthatók H-indexük alapján, így 18–15, 14–10, 9–6 és 5–0. A két legnépesebb csoport a 14–10 és 9–6 H-indexűek 5-5 fővel. A 18–15 csoportba csak a University of Oslo két kutatója került, őket követik elsősorban a Maastricht University kutatói által dominált csoport tagjai. Érdekes, hogy az intézményi rangsorolásban vezető helyet betöltő Sciences Po TARN-projekt-

ben kiemelt kutatói 8-as és 2-es H-indexszel a két alsóbb kategóriába kerültek, tehát az intézmény kiemelkedő eredményét az elemzésbe bevont tanszék további oktatói érték el. Ugyanígy érdekes az is, hogy az intézetek között a Maastricht University csak átlagos eredményt ért el, míg vizsgált kutatóinak teljesítménye a jobbak közé sorolható (11, 11, 6 H-indexekkel).

Az intézményi és kutatói értékelés és rangsorolás után érdekes kérdést vet fel, hogy az elemzett kutatók mennyire kooperatívak, milyen erős társszerzői hálózatot alkotnak az EU agencification kutatása során. Eredményeiket a 4. ábra szemlélteti.

4. ábra: A TARN-projekt partnerintézményeinek társszerzői hálózata

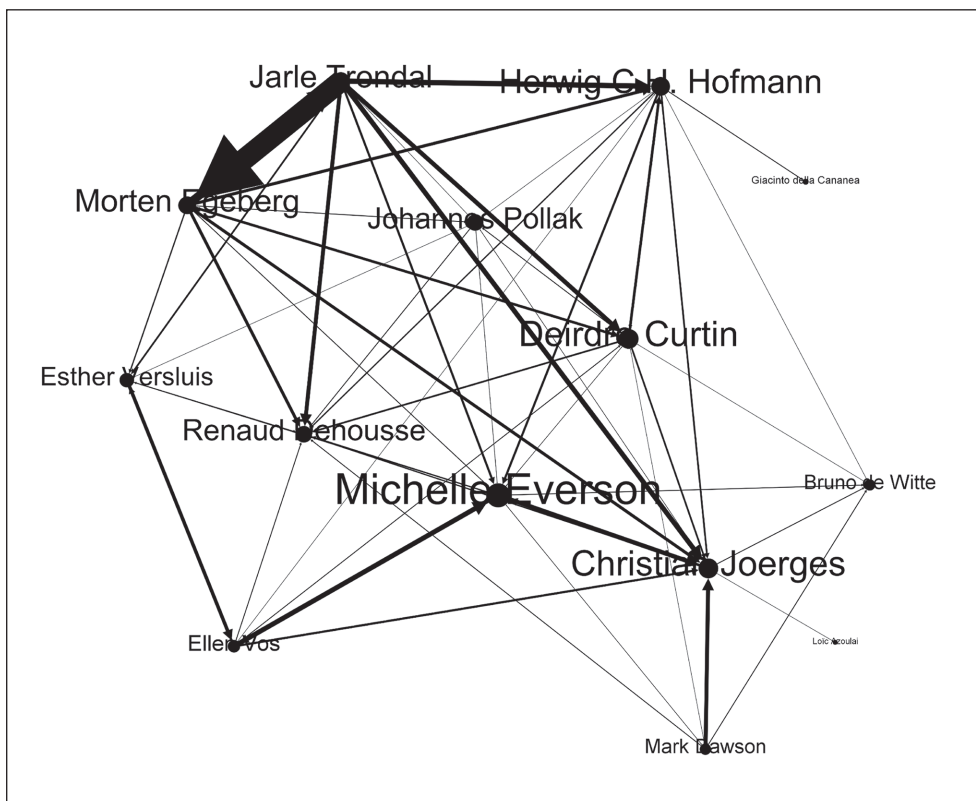

Forrás: Saját szerkesztés

Az elemzett kutatók között jelentős eltérések figyelhetők meg az együttműködési hajlandóságukat tekintve. Alapvetően három kategóriába sorolhatjuk őket: egyedül publikálók, intézményen belül együttműködők, intézmények közötti együttműködők. Fontos megjegyezni, hogy ebben az esetben a vizsgálat csak a 14 elemzett kutató közötti kapcsolati hálóra terjed ki, tehát azok is, akik az elemzés szerint látszólag egyedül kutatnak, rendelkezhetnek kiterjedt kapcsolati hálóval, további kutatókat bevonva a tématerület kutatásába. A vizsgálat során elkülönülő szigetként jelenik meg Giacinto

della Cananea (Tor Vergata), Renaud Dehousse és Loic Azoulay (Sciences Po), valamint Johannes Pollak (Institute for Advanced Studies). A Sciences Po két kutatója két különböző tanszéken dolgozik, ezzel magyarázható, hogy eddig nem született közös publikációjuk. A kapcsolati háló szempontjából érdekesebbek viszont az együttműködésben gazdag intézmények kutatói. Két darab 3 egyetemből álló lánc rajzolódott ki. Ezek között a kevesebb szállal kötődő Herwig C. H. Hofmann (University of Luxembourg) és Deirdre Curtin (European University Institute) 1 publikáció, valamint Deirdre Curtin és Morten Egeberg (University of Oslo) 1 publikáció. Az intézmények közötti legösszetartóbb szereplők Ellen Vos (Maastricht University) és Michelle Everson (Birkbeck College) 7 publikációval, valamint Christian Joerges (Hertie School of Governance) és Michelle Everson 4 publikációval. Ebből kitűnik, hogy az intézmények közötti legtermékenyebb kapcsolat a Maastricht University és a Birkbeck College között alakult ki, kutatói szinten pedig Michelle Everson a központi személyiség 11 intézményközi kapcsolatból származó közleménnyel. Az intézményen belüli kapcsolatok közül a University of Oslo két kutatója, Jarle Trondal és Morten Egeberg együttműködése emelkedik ki 13 közös publikációval.

5. ábra: A TARN-projektben érintett kutatók hivatkozási hálója

Forrás: Saját szerkesztés

Az elemzés és a szerzők közötti kapcsolat értékelésekor legjelentősebb szempontot mégis a hivatkozási hálózat mutathatja, melyből láthatóvá válik, hogy az egyes kutatók mennyire ismerik és figyelik egymás munkáját, mennyire építik be azokat saját munkájukba. A hivatkozási minta még a csekély torzulás mellett is látható, mely abból adódik, hogy esetleges társszerzőségben született közlemények során saját munkájukat is hivatkozzák a szerzők. Láthatjuk, hogy a legtöbb hivatkozást Jarle Trondal tette Morten Egeberg munkáira (48 darab), míg fordítva ez kevesebb mint fele (19 darab). A legkiterjedtebb hálózata Michelle Eversonnak és Christian Joergesnak van (10-10 fő), az ő munkáik a legnépszerűbbek a kutatók körében. A legtöbb hivatkozást egymás között pedig Morten Egeberg (55 darab) és Christian Joerges (55 darab) gyűjtötte. Őket követi Michelle Everson (34 darab) és Renaud Dehousse (34 darab) hivatkozással. Érdekes, hogy a TARN-projekt vezetőjét, Ellen Vost csak ketten idézik ebben a körben, viszont így is 15 hivatkozást gyűjtött. A legkisebb kapcsolati hálóval Loic Azoulay (1 fő; 1 darab) és Giacinto della Cananea (1 fő; 2 darab) rendelkezik. A hivatkozási számok alakulásáról nagy vonalakban azt mondhatjuk, hogy követik az együttműködési mintákat, mert ott is Michelle Everson állt a középpontban, őt követte Christian Joerges. Trondal és Egeberg szoros kapcsolata már ott is megmutatkozott, valamint szívetként jelentkezett Loic Azoulay és Cananea is.

A számos kapcsolatot értékelve elmondhatjuk, hogy a TARN-projekt beváltotta a hozzá fűződő reményeket, mert valóban együttműködésre ösztönzi a tématerület kutatóit, valamint megfelelő platformot biztosít a terület fejlődéséért.

KÖVETKEZTETÉSEK

Ahogy az az olvasó számára is nyilvánvalóvá válhatott jelen tanulmány olvasása során, az EU-ügynökségekkel és EU-ügynökségesedéssel foglalkozó kutatók köre relatíve zárt. Meghívást kapni ide kicsit olyan, mint meghívást kapni egy zárt körű partira. Mindazonáltal a terület fontossága kétségtelenül kiemelkedő, és ezt egyre többen fedezik fel, amikor kutatásaik vagy tanulmányaik során találkoznak a jelenséggel.

Az érintett kutatók relatíve kis létszáma ellenére a kutatási terület maga elég jól kimunkált. Azonban ez teljességgel olyan terület, ahol bármelyik pillanatban várhatóak új fordulatok, akár az uniós jogalkotó, akár a nemzeti jogalkotók döntései miatt, így aztán amíg az Európai Unió létezik, a kutatást sohasem tekinthetjük teljesen lezártnak. Számos várakozás, ideértve jelen tanulmány szerzőiét is, abba az irányba mutat, hogy az ügynökségesedés tendenciája erősödik a közeljövőben, a szónak mind a kvalitatív, mind a kvantitatív értelmében. Megfigyelhető, hogy amint egy uniós léptékű probléma adódik (legyen az a kiberbiztonság problémája, a Dieselgate-botrány vagy a keleti tagállamok számára szállított Nutella minősége), a megoldási javaslatok között mindig szerepel egy EU-ügynökség létrehozásának gondolata, és bizonyos esetekben ez meg is valósul.

Következésképpen, ahogy azon területek spektruma, ahol EU-ügynökség működik, egyre szélesedik, egyre több kutatót fog vonzani az EU ügynökségesedésének témája. Ez magával hozza a tudatosabb és szervezettebb kapcsolatépítést ezen egyének között, ami a téma számára egy erősebb akadémiai háttérrel biztosít majd.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Danwitz, Thomas v. (2008): *Europäisches Verwaltungsrecht*. Springer Verlag, Berlin-Heidelberg.
- Griller, Stefan – Orator, Andreas (2010): Everything under Control? The 'Way Forward' for European Agencies, in the Footsteps of the Meroni Doctrine. *European Law Review*, Vol. 35, No. 1, 3–35.
- Kálmán János (2013): Az európai ügynökségek és a Meroni-doktrína. *De Iuresprudentia et Iure Publico*, 7. évf., 3. sz., 1–17.
- Kálmán János (2014): Az Európai Unió pénzügyi felügyeleti rendszerének reformja. *International Relations Quarterly*, Vol. 5, No. 2, 1–20.
- Lőrincz Lajos (2010): *A közigazgatás alapintézményei*. HVG-ORAC, Budapest.
- Lynn, Laurence E. (2008): What is a Neo-Weberian State? Reflections on a Concept and Its Implications. *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy*, Vol. 1, No. 2, 17–30.
- Pelkmans, Jacques – Simoncini, Marta (2014): Mellowing Meroni: How ESMA can Help Build the Single Market. *CEPS*, 18 February, www.ceps.eu/ceps-publications/mellowing-meroni-how-esma-can-help-build-single-market/.
- Repasi, René (2014): *Assessment of the Judgment of the European Court of Justice in Case C-270/12, united Kingdom v Council and European Parliament*. Sven Giegold, MEP, <https://sven-giegold.de/wp-content/uploads/2014/01/Assessment-ECJ-Case-C-270-12-and-relevance-for-the-SRM1.pdf>.
- Szegedi, László (2012): Challenges of Direct European Supervision of Financial Markets. *Public Finance Quarterly*, Vol. 57, No. 3, 347–357.
- Szegedi, László (2014): The EU-level Market Surveillance and Regulation by EU Agencies in Light of the Reshaped Meroni Doctrine. *European Networks Law & Regulation Quarterly*, No. 4, 298–304.
- Szegedi László (2018): *Az európai közigazgatás fejlődése és szabályozása*. Dialóg Campus, Budapest.
- TARN (2018): Mission Statement. <http://tarn.maastrichtuniversity.nl/about/> (Letöltés: 2018. április 12.).
- Yong, Alexander (2014): Critique of Hirsch's Citation Index: A Combinatorial Fermi Problem. *Notices of the American Mathematical Society*, Vol. 61, No. 9, 1040–1050, <https://doi.org/10.1090/noti1164>.